

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quando cesset gratia alternatiuae. §. 5

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

est qua ratione illam probare teneatur, tam ordinarius illa utens quam prouisus ab illo? Esse necessariam probationem certum est. Tum quia alternatiua est facultas, & priuilegium. Priuilegium autem non presumitur. Tum quia expoliatur plures solemnitates, & conditiones, quae ad factum pertinent, quae certe non presumuntur, vt late Menochius de *presumpt.* lib. 6. *presumpt.* 14 per totam. Probanda ergo est alternatiua primò per testimonium datum à Datario de literarum recognitione: hoc enim plenissimam fidem facit nam ad hunc effectum praestari solet. Secundo probatur per librum Datariae, quia in ipso huiusmodi acceptationes describuntur. Tertio Romae probatur per fidem cuiuslibet notarij testantis in libro Datariae acceptationem esse descriptam, quia non presumitur fallere. Quarto probatur per testes, si deponant de recognitione acceptationis. Item si deponant episcopum esse in quali possessione conferendi vigore alternatiuae. Nam cito haec testificatio, sicut & illa quae de publica voce, & fama deponeret, solum constituit semiplenam probationem, sufficit, vt prouisus ab ordinario praesentat, quia pro illo est presumptio. Sic Garcia 5. de *benefic.* cap. 1. num. 499. Gonzalez *gloss.* 62. m. 28. & concludunt quae tradit *gloss.* 45. §. 2. m. 49.

9 Tertia difficultas est, an facti acceptatione alternatiuae possit episcopus poenitere, & se ad commune ius reducere? Ratio dubitandi est; quia est gratia, & beneficium, vt constat ex verbis regulae, ibi *qui gratiam alternatiuae*, &c. Sed nullus tenetur gratia sibi concessa vti, sed illi credere potest. Ergo nec tenetur vti alternatiua.

10 Pro huius difficultatis decisione distinguenda sunt quo tempore, in quibus haec cessio, & renunciatio esse potest. Primum est ante recognitionem, & approbationem Datarij. Secundum post illius recognitionem.

11 Et quidem ante recognitionem Datarij certum est te poenitere posse: quia ante illius recognitionem nihil tibi est concessum, sed tu procuras, concedatur: desistere ergo potes à procuratore, & tradit expressè Gonzalez *glossa* 63. à num. 21.

Solum est dubium, an de hac poenitentia, & de acceptationis reuocatione teneatur Datarium, vel nuncium monere, ne litterae à te missae etiam reuocentur recognoscantur, & approbentur.

Non desunt doctores, qui sentiant te nullam huius reuocationis obligatum esse dare notitiam, sed eo ipso, quo acceptationem reuocas, manere cum effectu reuocatum. Quia iam non est voluntaria illa acceptatio, vel vt melius dicam, iam non est acceptatio, quae cognoscatur, esto fuerit ante reuocationem.

Dicendum tamen est, te obligatum esse in conscientia huius reuocationis dare notitiam, quia satis probabile est ex vi reuocationis non intimatae cessare acceptationem factam: cessante autem acceptatione, si nuncius, vel Datarium non monetur, periculum est, vt litterae nullae acceptentur, & Pontifex irridatur. & in suis prouisionibus pariatur detrimentum. Ergo ob vitanda haec damna, obligatus es nuncium, vel Datarium de reuocatione monere.

12 Verum si antequam nuncium, vel Datarium de reuocatione moneas, ipse Datarium litteras à te missas recognoscit, & approbat: censio recognitionem, & approbationem acceptationis validam esse, non obstante reuocatione non intimata: sic optimè, & eruditè firmat Gonzalez. *gl.* 63. m. 48. motus ratione decidendi *textus in elem. 1. de renunciati.* vbi statuitur cessationem beneficij tenere, quousque reuocatio illius fuerit intimata, vt illusio, & variatio in personis ecclesiasticis vitetur. Cum igitur ex non intimata reuocatione acceptationis alternatiuae sequatur illusio Datarij, & non leue Pontifici in beneficiis prouidentis praedudicium, dicendum est acceptationem alternatiuae firmam esse, quousque reuocationis illius fuerit data notitia. Cum vero virges, facta reuocatione non intimata, non est acceptatio, esto fuerit negandum est, quia acceptatio firma persistit, neque valet ab acceptante reuocari, quousque reuocationem notificet.

§. V.

Quando cesset gratia alternatiuae.

- 1 Cessat, si ad alium episcopatum translatus sit.
- 2 Cessat morte Pontificis.
- 3 Cessat renunciatione illius, si à Pontifice acceptetur.
- 4 Cessat denique si in prouisione beneficiorum ad Pontificem pertinentium te introritas.
- 5 Ad hanc amissionem requiritur sententia declaratoria criminis.
- 6 An ad hanc amissionem alternatiuae requiratur quod Pontifex, vel eius Datarium amissionem acceptet? Proponitur affirmatiua pars.
- 7 Negatiua est verior.
- 8 Si amissionem alternatiuae tenetur Pontifex monere.

9 Quoties ex ignorantia probabilis beneficia reseruata prouident, non amittit alternatiuam.

1 Vltimum quod circa hanc gratiam alternatiuae & explanationem regulae 8. Cancellariae explicandum proponimus, est quando gratia alternatiuae acceptata, & recognita cesset. Quia in re certum est cessare, si ad alium episcopatum translatus sit, quia solum pro illo acceptati. Garcia 5. *pari de benefic.* cap. 1. n. 484. Gonzalez 58. à n. 18.

2 Secundo est certum cessare alternatiuam morte Pontificis; quia alternatiua est quidam personalis contractus, & mortua obligatio inter Pontificem, & episcopum; idcirco quolibet perente extinguitur. Item morte Pontificis regulae Cancellariae cessant, vt dictum est, & specialiter de hac regula 8. constat ex illis verbis, *ad sua voluntate beneplacitum*. Ergo cessat alternatiua. Gonzalez *supra* n. 17. cum Nauarr. *concl.* 31. n. 2. de *praebeat.*

3 Tertio cessat alternatiua renunciatione illius, si à Pontifice acceptetur; quia cum ex mutuo Episcopi, & Pontificis consensu habita est, ex eisdem causis cessare debet, *leg. nihil est iam naturale. ff. de Reg. iuris*. At Pontifex, seu Datarium non tenetur hanc renunciationem acceptare, sed illam reiicere poterit, si causa legitime huius renunciationis non proponatur. Quia potius ex voluntate Pontificis, quam ex tua alternatiuae extinctio, & dissolutio pendet: est enim per alternatiuam iam Pontifici questum, quod tu tollere, aut diminuire neque tuo repugnant. Extincta vero alternatiua, eo quod Pontifex, vel Datarium renunciationem illius à te factam admisit in libro Datariae, vbi episcopi acceptantes alternatiuam describuntur ad marginem illius partis, vbi tu eras scriptus, cessato, seu renunciatio apponitur manu Datarij subscripta. Gonzalez *gl.* 58. à num. 14. *Episcopi*. Garcia 5. *pari de benefic.* cap. 1. num. 484.

4 Quarto & praecipue cessat ipso iure alternatiua, si episcopus se introritas in prouisione beneficiorum, quae per hanc regulam, vel alias sedi Apostolicae reseruata sunt, aut illorum prouisioni impedimentum quoquo modo praestiterit ne debitum effectum consequatur, sic expressè in supra dicta regula.

5 Circa hanc cessationem, quae est in penam delicti commissi, est grauis inter doctores controuersia, an episcopos culpabiliter se introritas in prouisione beneficiorum rectorum, ita alternatiuam amittat ante sententiam declaratoriam criminis, vt non possit virtute illius beneficia in mensibus alternatis vacantia prouidere: Et omnis variis opinionibus, & quibus late epimus. *Tract. de legib. disp. de lege penali. Crimitante. Et tract. de iude. disp. de peni. s. temporalibus hereticorum*, dicendum est ex doctrina ibidem fundata prouidere episcopum posse beneficia, quia nullus tenetur esse executor grauis poenae sibi impositae; si autem ob delictum commissum obligaretur ab usu alternatiuae abstinere, obligaretur sane poenam meritam in se exequi, quod est durissimum. Item in peccato benignior interpretatio, quoad fieri potest, facienda est. *Leg. interpretatio 42. Et ff. de penis. c. in penis de regulis iuris 6.* Ergo priuatio alternatiuae imposita ipso iure delicto, expleri debet de delicto per sententiam declarato, & tradit Rota in via praetoriorum. Vicen. 14. Decemb. 1592. coram D. Bartheo relata à Garcia 5. *pari de benefic.* cap. 1. num. 741. Neque obstat, quod ibidem regula subiungit collationes virtute alternatiuae factas nullius esse inuicem, & momenti: quia eodem modo explicandam est, nullius inquam esse momenti, post delicti declarationem, secus ante illam.

6 Facta declaratione adhuc est dubium, an ad amissionem alternatiuae requiratur, quod Pontifex, vel eius Datarium amissionem approbet, & acceptet. Et ratio dubij est; quia ea non in fauorem alicuius ipso iure annullantur, & irritantur, effectum non habent, quousque ipse annuat irritationi, vt videtur est in contractu pupilli absque debita solemnitate, in emptione rerum Ecclesiae absque debita solemnitate, in emptione committente caducitatem, & aliis pluribus exemplis congestis à Gonzalez *gloss.* 56. à num. 48. Sed haec alternatiuae priuatio inducta est tum in odium Episcopi, contrauentum refectioni, tum in fauorem sedis Apostolicae. Ergo abique huius consensu effectum habere non debet. Deinde si ex sola contrauentione per iudicem declarata amitteres alternatiuam, facile tibi esset ab ea recedere, & ad mensis ordinarios redire prouidendo de refectione, & sic Pontificem illuderes, & ius illi questum derogares, & ex tua malicia commodum reciperes. Praeterea, si absque Pontificis, vel Datarij scientia, & approbatione amitteres alternatiuam, & ea amissa ad mensis ordinarios redires, Pontifex defraudaretur in prouisione sibi debita; quia non prouideret in mensibus alternatis, eo quod ignoraret sibi competere, & deinde prouideret in mensibus ordinariis Martij, & Septembris, putans sibi pertinere. Ne igitur haec inconuenientia sequatur, dicendum videtur, amissionem alternatiuae non esse effectum habituram, quousque Pontifex, vel Datarium amissionem approbet. Et ex hac doctrina iustum prouisum ab ordinario in mensibus Martij, vel Septembris, allegare non posse pro iustificanda sua gratia ordinarij amissionem alternatiuae, ob contrauentionem refectionis, neque ipsam ordinarij

DE
CAS
PAL
LII

ordinarium id ipsum allegare posse, quia non amittitur, quousque Pontifex, vel Datarum annuat amissioni.

7. Ceterum veritas existimo hanc approbationem non esse necessariam, sed eo ipso quo declaratus est reservationem violasse, alternatiua priuatis cum effecta à puncto delicti commissi, sic docet Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gloss. 5.6. num. 12.4. Garcia. 5. p. de benef. cap. 1. num. 746. Ratio est, quia satis hæc voluntas Pontificis declarata est per legem: cum enim in præfenti regula dixerit episcopum reservationem contrauententem eo ipso priuatum existere gratia, & beneficio acceptatur, satis suam voluntatem declarauit. Vi quid ergo noua declaratio opus est; secus vero procedit, cum in fauorem alterius à legitimitate annullatio est per legem inducta, quia tunc eius consensus prærequiritur, cum per legem expressus non sit.

8. Aduerto tamen sic amissionem alternatiuam obligatum esse Pontificem, vel eius Datarum de amissionis monere, ne inconuenientia in ratione dubitandi proposita infirmitur. Interim autem quod non mones, censete non posse in Mensibus Martii, & Septembris aliis ordinariis prouidere, quia cum Pontifex legatus sit amissionis alternatiuæ, priuati non debet facultate prouidendi sibi competere iure reservationis. Garcia 5. p. de benef. cap. 1. n. 749.

9. Secundo aduerto, quoties ex ignorantia probabili reservationis, & supradicta pena amissionis alternatiuæ excusaris, quia hæc per se in eum culpam supponit. Glossa in cap. si beneficia de prouidendis. lib. 6. verbo si culpa. & in cap. cum venerabilis de consuetud. in princ. Gonzalez gloss. 56. à n. 128. Garcia 5. p. de benef. cap. 1. n. 752.

PUNCTVM XXIV.

Quæ beneficia vltra supradictas regulas reservationi subfint

- 1 Nulla est alia reservatio, nisi imposita in penam aliquorum delictorum, & qua hæc sit.
- 2 Hac beneficiorum vacatio indiget delicti declaratione
- 3 Beneficia deuoluta, seu litigiosa non sunt proprie reservata.

1. Præter supradictas reservationes nullam aliam inuenio per legem sanctam, nisi illas, quæ apponuntur in penam aliquorum delicti commissi. Ob crimen enim hæresis vacat ipso iure beneficium, & sedis Apostolicæ referuatur ex cons. Pij. V. quæ incipit, Cum ex Apostolatus, data Romæ 6. Kalend. Februarij 1566. Item vacat beneficium ipso iure, & sedis Apostolicæ referuatur ob crimen simonice ex constitutione Pauli III. quæ incipit, Sanctissimus. Quod à fortiori procedit in simonia confidentiali, ob quam non solum beneficium sic obtentum, sed etiam omnia illa quæ confidentialiter obtinebat tempore commissi delicti referuatur, iuxta constitutionem Pij. IV. incipientem, Romanus Pontifex, & constitutionem Pij. V. incipientem, Inolerabilis. Præterea beneficia parochialia, in quorum collatione seruata non fuerit forma præscripta à concilio sedis Apostolicæ referuatur ex cons. Pij. V. incipiente, In conferendis. Deinde referuatur beneficia ob non factam publicationem resignationum, iuxta formam præscriptam in cons. Greg. XIII. incipiente, Hamano vix iudicio. Item referuatur beneficia offendentes litigantes in curia Romana, & eorum iudices, aduocatos, notarios, testes, & procuratores, ex cons. Alexand. V. I. quæ incipit, In emmentia. Item referuatur beneficia collata personis inhabilibus, ex aliquo privilegio à sede Apostolica concessio, vel ex statuto à Pontifice confirmato, vt si esset statutum à Sede Apostolica confirmatum, excludens à beneficiis descendentes ex sanguine infecto, vel ex hæresis condemnato, tu vero illis beneficium aliquod prouideres, nulla esset prouisio, & beneficium maneret Pontifici referuatum: habetur in cons. Greg. XIII. incipiente in ecclesia, sub data idibus Nouembris anno 1580. Item referuatur beneficia illorum, qui se ipsos pro aliis examinandos supponunt, vel pro consequendis beneficiis annuas pensiones offerunt, aut beneficia impetrant pro aliis, vt ab eis aliquid consequantur, vel quando pro se ipsos impetrant beneficia cum intentione illa resignandi, constat ex bulla 33. Pauli V. quæ incipit, Inter cetera, data 7. Nouemb. 1557. Deinde vacant beneficia, & Pontifici referuatur ob non delationem habitus clericalis, iuxta extr. ung. Sixti V. quæ est 92. in bullario nouo, tom. 2. pag. 693. Item vacant ipso iure beneficia, & sedis Apostolicæ referuatur, quæ Cardinalis vigore iudicium indultorum conuoluerunt, si ipsi beneficii circumstanti iuxta quatuor menses, & vltimontani intra octo nouas prouisiones à sede Apostolica non obtinuerint, licetque Apostolicis non expedierint, quia sic indultus Cardinalium habetur.

2. Aduertendum est horum beneficiorum vacationem, quia est in penam delicti commissi, locum non habere, quousque delictum declaratur, quia vt tract. de legib. late diximus, solum censetur, vt pote penæ medicinalis absque vlla declaratione indolis contrahuntur, reliquæ autem penæ etiam priuatiuæ hanc

declarationem prærequirunt, quæ retrahitur à puncto commissi delicti.

3. Dixi nullam aliam generalem reservationem à lege sanctam esse. Nam illa, quæ solet enumerari de beneficiis deuolutis, & de litigiosis, reservatio propria non est. Nam prouidens beneficia ob negligentiam primi collatoris ad se deuoluta non iure reservationis, sed iure deuolutionis, & supplens vices primi collatoris prouidet. Beneficia item litigiosa, esto tempore litis impediti sint ordinarij prouidere, lite vero finita prouident. Vide Gonzalez hæc omnia latius expendentem. gloss. 51. per rotam. Ang. Barbof. in 3. p. de potest. episc. alleg. 57. à n. 36. Azot. 2. p. instr. mor. lib. 6. cap. 34. post. medium. Aloysium Riccium resolut. 333.

PUNCTVM XXV.

De potestate legati à latere in beneficiorum collatione

- 1 Triplex legatus distinguitur.
- 2 Qualiter omnibus commissis sit potestas beneficia prouidendi.
- 3 Legatus à latere omnia beneficia sua prouincia de prouisione ordinarij prouidere potest.
- 4 Beneficium monoculare de prouisione ordinarij collatoris potest legatus à latere prouidere.
- 5 An beneficia deuoluta ad prælatum possit legatus prouidere & proponuntur due sententia.
- 6 Resoluitur distinctio apposita.
- 7 Beneficia deuoluta ad episcopum ob negligentiam prælatis exempli prouidere legatus potest, si sunt in prouincia.
- 8 Beneficia sua prouincia deuoluta ad Sedem Apostolicam prouidere legatus potest.
- 9 Legato non currit tempus ad prouidendum.
- 10 Non potest conferre beneficia vacantia in mensibus ordinarij alternatiua gaudentis.
- 11 Nec beneficia iuris patronatus laici, aut ecclesiastici, mixti, secus ecclesiastici.
- 12 Qualiter potest legatus à latere canonicum supernumerarium creare.
- 13 Spectata Tridenti, creati non potest canonicis supernumerarij.
- 14 Non potest legatus beneficia reservata prouidere.
- 15 Neque beneficia electiua.
- 16 Beneficia vacatura referuare potest, etiam in fauorem certæ personæ, spectato iure antiquo, secus Tridenti.

1. Potestas Pontificis explicata subsequitur explicanda legati potestas: quia eius vices gerit. Triplex genus legatorum doctore assignant. cum glossa in cap. 1. de officio legati in 6. Alij sunt legati à latere, alij nati, alij nuncij seu missi. Legati à latere, qui semper Cardinales sunt, dicuntur; quia ex latere Pontificis, cui assistunt, mittuntur ad aliquam prouinciam nomine ipsius gubernandam, vel aliqua gratia negotia tractanda: legati nati sunt quidam Præsules, qui ratione ecclesiasticarum, quibus præsunt, munus & officium legati obtinent, eaque de causa dicuntur nati; quia cum ecclesiæ præfectura nascuntur. Hi sunt Archiepiscopus Cantuariensis, Rhemensis, Taliburgensis, Toletanus, & alij qui in suis prouincijs primates existunt. Legati Nuncij seu missi dicuntur Antifites, qui ob aliqua negotia gerenda, vel causas aliquas decidendas ad curias principum mittuntur: sic communis sententia cum Glossa in cap. 1. de officio legati in 6.

2. Omnes hi legati proprie legati sunt; quia nomine Pontificis legatione funguntur. Glossa in cap. statutum, verbo à sede Apostolica, de rescriptis, in 6. & cap. privilegium, de verborum significat. eodem lib. Sed eorum iurisdicctio & potestas diuersissima est, præcipue in ordine ad beneficiorum collationem. Nam legati à latere potestatem habent beneficia suæ prouinciæ ad quam mittuntur conferendi, eo ipso, quo legati eriguntur, cap. 1. de officio legati in 6. cap. si sede de prouidendis, in 6. cap. dilectus, de officio legati, cap. dilectus, de iure patronat. & alij. Ceteri vero legati ex vi legationis hac potestate carent, nisi aliunde eis specialiter committatur, cap. 1. de officio legati, in 6. cap. litteras, de supplenda negligent. prælatis: eaque de causa hæc potestas, quam habent legati à latere, est potestas ordinarij quia eorum officio, & legationi præcellenti annexa est à iure communi. Sic Gambar. lib. 3. de potest. legati num. 31. Gigas de pensionib. quest. 5. num. 18. & 21. Garcia 5. p. de benef. r. 3. a. num. 5. Secus hæc potestas ordinarij sit quia tamen naturalis non est, sed naturalis superaddita, ideo non est extendenda, sed limitanda. Glossa in dem. 2. de officio ordinarij. Callador. decis. 5. n. 3. & n. 11. decretis, & rescriptis. Garcia supra, num. 9. Contra potestas alijs legatis, qui non sunt à latere, commissis; quia ex speciali commissione, & non à iure, neque ex virtute officij & legationis habitura delegata, & non ordinarij nuncupati debet.

3. Sed inquirens, ad quæ beneficia legati à latere potestas extenditur; Respondeo ad omnia beneficia vacantia in sua prouincia